הא אמרי. לקמן בסיפא דהא מתני' גופה קשיא לקדושי דקא מסיים וחזיל כה וכל שכן שמעלה בידך מסורת מגבורתיך(ה): **כל המצוה הגלו.** המוהגות בערי מומה שיצאו מגילה וקריאת מגילה בחמשה עשר והבית חלוט בה לקוף שנה: **אע"פ שחין רו.** פלמא סבירא ליה קדושה קמייתא לא בטלה מחמת חורבן. **והיינו תנאי: וחכמו שנופה וגו'.** ולישנא אחרינא שהוכיחו על ביטול תורה ותמיד של בין הערבים כדאמר לעיל בפירקין (דף ג.): **ויהי דוד לכל דרכיו משכיל וה' עמו.** וכתיב התם ויהי שאול עוין את דוד בשכיל הללתתו: **לחמן ולחמיה.** לחמן לחציו של יפעיה ולחמיה מלך יהודה: **מלמד שכיפסה פניה בבית חמיה.** לפיכך לא הכירה עכשיו שלא בציתו לא רחה פניה שיהא מכירה: **לינו מן המדה.** לינו לוחז למעט מדת קרקע לכל גדיני כלוס כדקתני יש לו עשר לחמות לכל רוח. בחמשה בית קדש הקדשים יש יוחר ויש ריוח לינו לבין הכחלים עשר לחמות לכל לד וכל הבית חינו חלא כ' על כ' ומעלה שלינו ממעט כלום: **לפני הדביר.** חלל בית קדש הקדשים שהוא לפנים מן הדביר היה הממילה המבדלת בין הקדש ובין קדש הקדשים: **פתח נה פיפתח להאי פרשתא מבכא.** כשהיה רוחה לדרוש בענין לינרת פוריס היה מתחיל לדרוש מקרא זה: **וקמתי עליהם.** בפורענות בגל כתיב: **זה הכתב.** אין להן כתב חלא מגומה מחרת: **נין.** לשון ממשלה. וכן יונן שמו (תהלים עב) ימשול ויגדל: **בצאת לפני החלוץ.** ביהושפט כתיב בדברי הימים כשיצא להלחם על העמונים והמצבעונים שבאו עליו: הודו לה' כי טוב משמע טוב שיקבלו לפניו על זחת: **מחריס משיס.** וכשנתחייבו בלייה בימי המן היו מויניהן שמחין להן: **ושמחי בפלי בעילם.** שוהן הבירה היתה בעילם לכתיב בספר דניחל (ח) בשוהן הבירה אשר בעילם המדינה:

(ה) גמ' השתח הח אמרי לא צריכא לקדושי. בסיומת דהן בריימת מסיים וחזיל לח מלו בלבד (שבועות שו). כל המצות הללו. מלות בתי ערי חומה ושילוח מלוערים ושתין עושים מגרשיהם שדה (שם). הא ר' אליעזר ב"ר יוסי אמרה. כי היכי דקאמר לעיל"פ שתין לו עכשיו ופ"ג המינו לח בטלה קדושתיה (ערכין לב:). אשר לוא חומה. לוח כתיב, משמע לח ומשמע לו כלומר אין לו עכשיו והיה לו חומה קודם לכן, הוה ממי בית חלוט בהו (ערכין לב. ועי' תוס' שם). **דכסתה פניה בבית חמיה.** ולח לחה חוחה לפיכך בימים בגלה בניהו (סוטה י:) ל"ק דכסתה פניה בבית חמיה, וה"ק לעיל"פ שהיה בלבו שהיח חמר טוחה היה כך לומר חחכת היח, שהרי חמר לטוחה היח (ג"י הב"ח שם). אמורך. לניו של יפעיהו, ואמציה. מלך יהודה, אחים היו. ולחמיה מורע דוד היה ולחמון לחיו בניח היה, פלמא בניח בניים נקוד מיהו (סוטה י:). **מקום ארון אינו מן המדה.** לינו מופה למעט ממדת המלך של בית לכוס, דתניח חרון שעשה משה יש לו עשר לחמות סביב לכל רוח ורוחב בימינו כפלמא בחמש בית הכפותם, והרי כל החלך לח היה חלח כ' על כ' שנחמר ולפני הדביר עשרים לחמה מוכך ועשרים לחמה רוחב, ממעט כלוס (יומא כא). **ארון שעשה משה.** כשמוחת בדבים, יש לו עשר חמות לכל רוח. עשר חמות ריוח ממנו לכותל לכל לד, והדביר היה עשרים על עשרים (מנחות צח.). כשבינו בנית קדשי הקדשים שעשה שלמה, שהוח כ' על כ', יש לו עשר חמות ריוח לכל רוח ורוחב בימינו ושמעלה, שרי עשרים הלח חרון, ולפיכך כ' עד הדביר (רשב"ם ב"ב צח.). **מרי דכי.** וקרי ליה לפח לנשמים, לפיקים ולפנשי כנסת הגדולה (חולין קלט:). **כי טוב.** משמע כי טוב בעיניו סולפח ושמחה (סנהדרין לפ:). **כן ישיש.** ישים חחריס, שועשיכם (שם) חלל בטוחכם של לדיקים הוח בעשמו של שם, שנחמר לפשר שם ה' עליכם (דברים כח סג).

מוסף רש"י

הא אמרי לא צריכא לקדושי. בסיומת דהן בריימת מסיים וחזיל לח מלו בלבד (שבועות שו). כל המצות הללו. מלות בתי ערי חומה ושילוח מלוערים ושתין עושים מגרשיהם שדה (שם). הא ר' אליעזר ב"ר יוסי אמרה. כי היכי דקאמר לעיל"פ שתין לו עכשיו ופ"ג המינו לח בטלה קדושתיה (ערכין לב:). אשר לוא חומה. לוח כתיב, משמע לח ומשמע לו כלומר אין לו עכשיו והיה לו חומה קודם לכן, הוה ממי בית חלוט בהו (ערכין לב. ועי' תוס' שם). **דכסתה פניה בבית חמיה.** ולח לחה חוחה לפיכך בימים בגלה בניהו (סוטה י:) ל"ק דכסתה פניה בבית חמיה, וה"ק לעיל"פ שהיה בלבו שהיח חמר טוחה היה כך לומר חחכת היח, שהרי חמר לטוחה היה (ג"י הב"ח שם). אמורך. לניו של יפעיהו, ואמציה. מלך יהודה, אחים היו. ולחמיה מורע דוד היה ולחמון לחיו בניח היה, פלמא בניח בניים נקוד מיהו (סוטה י:). **מקום ארון אינו מן המדה.** לינו מופה למעט ממדת המלך של בית לכוס, דתניח חרון שעשה משה יש לו עשר לחמות סביב לכל רוח ורוחב בימינו ושמעלה, שרי עשרים הלח חרון, ולפיכך כ' עד הדביר (רשב"ם ב"ב צח.). **מרי דכי.** וקרי ליה לפח לנשמים, לפיקים ולפנשי כנסת הגדולה (חולין קלט:). **כי טוב.** משמע כי טוב בעיניו סולפח ושמחה (סנהדרין לפ:). **כן ישיש.** ישים חחריס, שועשיכם (שם) חלל בטוחכם של לדיקים הוח בעשמו של שם, שנחמר לפשר שם ה' עליכם (דברים כח סג).

תורה אור השלם

1. וְאִם לֹא יִגָּאֵל עַד מְלֹאת לוֹ שָׁנָה תְמִימָה וְקָם הַבַּיִת אֲשֶׁר בְּעִיר אֲשֶׁר לוֹ חֹמָה לְצִמִיתֻת לַקֹּנֶה אֹתוֹ לְדֹרֹתָיו לֹא יֵצֵא בַּיֹּבֵל: ויקרא כה ל
2. וַיְהִי בִּימֵי אֲחַשְׁוֵרוֹשׁ הוּא אֲחַשְׁוֵרוֹשׁ הַמּוֹלֵךְ מֵהֹדּוּ וְעַד כּוּשׁ שֶׁבַע וְעֶשְׂרִים וּמֵאָה מְדִינָה: אסתר א א
3. וַיְהִי בִּימֵי שְׁפֹט הַשֹּׁפְטִים וַיְהִי רָעָב בָּאָרֶץ וַיֵּלֶךְ אִישׁ מִבֵּית לֶחֶם יְהוּדָה לָגוּר בִּשְׂדֵי מוֹאָב הוּא וְאִשְׁתּוֹ וּשְׁנֵי בָנָיו: רות א א
4. וַיְהִי כִּי הֵחֵל הָאָדָם לָרֹב עַל פְּנֵי הָאֲדָמָה וּבָנוֹת יֻלְּדוּ לָהֶם: בראשית ו א
5. וַיַּרְא יְיָ כִּי רַבָּה רָעַת הָאָדָם בָּאָרֶץ וְכָל יֵצֶר מַחְשְׁבֹת לִבּוֹ רַק רַע כָּל הַיּוֹם: בראשית ו ה
6. וַיְהִי בְּנָסְעָם מִקֶּדֶם וַיִּמְצְאוּ בִקְעָה בְּאֶרֶץ שִׁנְעָר וַיֵּשְׁבוּ שָׁם: בראשית יא ב
7. וַיֹּאמְרוּ הָבָה נִבְנֶה לָּנוּ עִיר וּמִגְדָּל וְרֹאשׁוֹ בַּשָּׁמַיִם וְנַעֲשֶׂה לָּנוּ שֵׁם פֶּן נָפוּץ עַל פְּנֵי כָל הָאָרֶץ: בראשית יא ד
8. וַיְהִי בִּימֵי אַמְרָפֶל מֶלֶךְ שִׁנְעָר אַרְיוֹךְ מֶלֶךְ אלסר כְּדָרְלָעֹמֶר מֶלֶךְ עֵילָם וְתִדְעָל מֶלֶךְ גּוֹיִם: עָשׂוּ מִלְחָמָה אֶת בֶּרַע מֶלֶךְ סְדֹם וְאֶת בִּרְשַׁע מֶלֶךְ עֲמֹרָה שִׁנְאָב מֶלֶךְ אַדְמָה וְשֶׁמְאֵבֶר מֶלֶךְ צְבוֹיִם וּמֶלֶךְ בֶּלַע הִיא צֹעַר: בראשית יד א-ב
9. וַיְהִי בְּהִוֹת יְהוֹשֻׁעַ בִּירִיחוֹ וַיִּשָּׂא עֵינָיו וַיַּרְא וְהִנֵּה אִישׁ עֹמֵד לְנֶגְדּוֹ וְחַרְבּוֹ שְׁלוּפָה בְּיָדוֹ וַיֵּלֶךְ יְהוֹשֻׁעַ אֵלָיו וַיֹּאמֶר לוֹ הֲלָנוּ אַתָּה אִם לְצָרֵינוּ: יהושע ה יג
10. וַיְהִי יֵיִ אֶת יְהוֹשֻׁעַ וַיְהִי שָׁמְעוֹ בְּכָל הָאָרֶץ: יהושע ו כז
11. וַיְהִי אִישׁ אֶחָד מִן הָרָמָתַיִם צוֹפִים מֵהַר אֶפְרַיִם וּשְׁמוֹ אֶלְקָנָה בֶן יְרֹחָם בֶּן אֱלִיהוּא בֶּן תֹּחוּ בֶן צוּף אֶפְרָתִי: שמואל א א א
12. וּלְחַנָּה יִתֵּן מָנָה אַחַת אַפַּיִם כִּי אֶת חַנָּה אָהֵב וַיְיָ סָגַר רַחְמָהּ: שמואל א א ה
13. וַיְהִי כַּאֲשֶׁר זָקַן שְׁמוּאֵל וַיָּשֶׂם אֶת בָּנָיו שֹׁפְטִים לְיִשְׂרָאֵל: שמואל א ח א
14. וְלֹא הָלְכוּ בָנָיו בִּדְרָכָיו וַיִּטּוּ אַחֲרֵי הַבָּצַע וַיִּקְחוּ שֹׁחַד וַיַּטּוּ מִשְׁפָּט: שמואל א ח ג
15. וַיְהִי דָּוִד לְכֹל דְּרָכָיו מַשְׂכִּיל וַיְיָ עִמּוֹ: שמואל א יח יד
16. וַיְהִי שְׁאוּל עוֹיֵן אֶת דָּוִד מֵהַיּוֹם הַהוּא וָהָלְאָה: שמואל א יח ט
17. וַיְהִי כִּי יָשַׁב הַמֶּלֶךְ בְּבֵיתוֹ וַיְיָ הֵנִיחַ לוֹ מִסָּבִיב מִכֹּל אֹיְבָיו: שמואל ב ז א
18. רַק אַתָּה לֹא תִבְנֶה הַבַּיִת כִּי בִנְךָ הַיּוֹצֵא מֵחֲלָצֶיךָ הוּא יִבְנֶה הַבַּיִת לִשְׁמִי: דברי הימים ב ו ט
19. וַיְקָרֵא אֱלֹהִים לְאוֹר יוֹם וְלַחֹשֶׁךְ קָרָא לָיְלָה וַיְהִי עֶרֶב וַיְהִי בֹקֶר יוֹם אֶחָד: בראשית א ה
20. וַיְהִי בִּשְׁמוֹנִים שָׁנָה וְאַרְבַּע מֵאוֹת שָׁנָה לְצֵאת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל מֵאֶרֶץ מִצְרַיִם בַּשָּׁנָה הָרְבִיעִית בְּחֹדֶשׁ זִו הוּא הַחֹדֶשׁ הַשֵּׁנִי לִמְלֹךְ שְׁלֹמֹה עַל יִשְׂרָאֵל וַיִּבֶן הַבַּיִת לַיְיָ: מלכים א ו א
21. וַיְהִי כַּאֲשֶׁר רָאָה יַעֲקֹב אֶת בָּנָיו מַה הוּא עֹשֶׂה לְכָל אֲשֶׁר אָמַר וַיֹּאמֶר הִנֵּה אָנֹכִי זָקַנְתִּי לֹא יָדַעְתִּי יוֹם מוֹתִי: בראשית מח כ
22. וַיְהִי בְּאֶחָד לַחֹדֶשׁ הָרִאשׁוֹן הוּא יוֹם הֲקִים אֶת הַמִּשְׁכָּן וַיִּמְשַׁח אֹתוֹ וַיְקַדֵּשׁ אֹתוֹ וְאֶת כָּל כֵּלָיו וְאֶת הַמִּזְבֵּחַ וְאֶת כָּל כֵּלָיו וַיִּמְשָׁחֵם וַיְקַדֵּשׁ אֹתָם: ויקרא ח י
23. וַיְהִי בִּימֵי אָחָז בֶּן יוֹתָם בֶּן עֻזִּיָּהוּ מֶלֶךְ יְהוּדָה עָלָה רְצִין מֶלֶךְ אֲרָם וּפֶקַח בֶּן רְמַלְיָהוּ מֶלֶךְ יִשְׂרָאֵל יְרוּשָׁלַ͏ִם לַמִּלְחָמָה עָלֶיהָ וְלֹא יָכֹל לְהִלָּחֵם עָלֶיהָ: ישעיהו ז א
24. וַיְהִי בִּימֵי יְהוֹיָקִים בֶּן יאשיהו מֶלֶךְ יְהוּדָה עַד תֹּם עֶשְׂתֵּי עֶשְׂרֵה שָׁנָה לְצִדְקִיָּהוּ בֶן יאשיהו מֶלֶךְ יְהוּדָה עַד גֹּלוּת יְרוּשָׁלַ͏ִם בַּחֹדֶשׁ הַחֲמִישִׁי: ירמיהו א ג
25. וַיֹּאמֶר יְהוּדָה וַיִּחָשְׁבָה לְוֹזָנָה כִּי כִסְּתָה פָּנֶיהָ: בראשית לח טו
26. חֲזוֹן יְשַׁעְיָהוּ בֶן אָמוֹץ אֲשֶׁר חָזָה עַל יְהוּדָה וִירוּשָׁלָ͏ִם בִּימֵי עֻזִּיָּהוּ יוֹתָם אָחָז וְחִזְקִיָּהוּ מַלְכֵי יְהוּדָה: ישעיהו א א
27. וְלִפְנֵי הַדְּבִיר עֶשְׂרִים אַמָּה אֹרֶךְ וְעֶשְׂרִים אַמָּה רֹחַב וְעֶשְׂרִים אַמָּה קוֹמָתוֹ וַיְצַפֵּהוּ זָהָב סָגוּר וַיְצַף מִזְבַּח אָרֶז: מלכים א ו כ
28. וַחֲמֹשׁ אַמּוֹת בְּנֵף הַבְּרוּב הָאֶחָת וַחֲמֹשׁ אַמּוֹת בְּנֵף הַבְּרוּב הַשֵּׁנִית עֶשֶׂר אַמּוֹת מִקְצוֹת בְּנָפָיו וְעַד קְצוֹת בְּנָפָיו: מלכים א ו כד
29. וְקָמְתִי עֲלֵיהֶם נְאֻם יְיָ צְבָאוֹת וְהִכְרַתִּי לְבָבֶל שֵׁם וּשְׁאֵר וְנִין וְנֶכֶד נְאֻם יְיָ: ישעיהו יד כב
30. תַּחַת הַנְּעָצוּץ יַעֲלֶה בְרוֹשׁ וְתַחַת הַסִּרְפָּד יַעֲלֶה הֲדַס וְהָיָה לַיְיָ לְשֵׁם לְאוֹת עוֹלָם לֹא יִכָּרֵת: ישעיהו נה יג
31. וּבָאוּ וְנָחוּ בְּלֻם בְּנַחֲלִי הַבָּתוֹת וּבִנְקִיקֵי הַסְּלָעִים וּבְכֹל הַנַּעֲרוּצִים וּבְכֹל הַנְּהָלֹלִים: ישעיהו ז יט
32. וְאַתָּה קַח לְךָ בְּשָׂמִים רֹאשׁ מַר דְּרוֹר וְחָמֵשׁ מֵאוֹת וְקִנָּמֹן בְּשֶׂם מֶחֱצָיְתוֹ חֲמִשִּׁים וּמְאַתַּיִם וּקְנֵה בֹשֶׂם חֲמִשִּׁים וּמְאַתָּיִם: שמות ל כג
33. עִמּוּדֵיהֶן עֶשְׂרִים וְאַדְנֵיהֶן עֶשְׂרִים נְחֹשֶׁת כֶּסֶף רִפְידֹתֵיהֶם וְקָנֵיהֶם כָּסֶף: שמות ל ל
34. וְיִהְיוּ אֹמְנֵי אֶת הַדֶּסָה הִיא אֶסְתֵּר בַּת דֹּדוֹ כִּי אֵין לָהּ אָב וָאֵם וְהַנַּעֲרָה יְפַת תֹּאַר וְטוֹבַת מַרְאֶה וּבְמוֹת אָבִיהָ וְאִמָּהּ לְקָחָהּ מָרְדֳּכַי לוֹ לְבַת: אסתר ב ז
35. וְהָיָה כַּאֲשֶׁר שָׂשׂ יְיָ עֲלֵיכֶם לְהֵיטִיב אִתְּכֶם וּלְהַרְבּוֹת אִתְּכֶם כֵּן יָשִׂישׂ יְיָ עֲלֵיכֶם לְהַאֲבִיד אִתְּכֶם וְלַהֲשְׁמִיד אִתְּכֶם וְנִסַּחְתֶּם מֵעַל הָאֲדָמָה אֲשֶׁר אַתָּה בָא שָׁמָּה לָרֶשֶׁת אֹתָהּ: דברים כח סג
36. וַיִּיָּעֵץ אֶל הָעָם וַיַּעֲמֹד מְשֹׁרְרִים לַיְיָ וּמְהַלְלִים לְהַדֶּרֶת קֹדֶשׁ בְּצֵאת לִפְנֵי הֶחָלוּץ וְאֹמְרִים הוֹדוּ לַיְיָ כִּי לְעוֹלָם חַסְדּוֹ: דברי הימים ב כ כא
37. וַיְבָא בְּנֵי מַחֲנֵה מְצָרַיִם וּבְנֵי מַחֲנֵה יִשְׂרָאֵל וַיִּדְ הָעָנָן וַהֲחֹשֶׁךְ וַיֵּאָר אֶת הַלָּיְלָה וְלֹא קָרַב זֶה אֶל זֶה כָּל הַלָּיְלָה: שמות יד כ
38. כִּי לְאָדָם שְׂטוֹ לְפָנָיו נָתָן חָכְמָה וְדָעַת וְשִׂמְחָה וְלַחוֹטֶא נָתַן עִנְיַן לֶאֱסוֹף וְלִכְנוֹס לָתֵת לְטוֹב לִפְנֵי הָאֱלֹהִים גַּם זֶה הֶבֶל וּרְעוּת רוּחַ: קהלת ב כו
39. וַיָּסַר הַמֶּלֶךְ אֶת טַבַּעְתּוֹ אֲשֶׁר הֶעֱבִיר מֵהָמָן וַיִּתְּנָהּ לְמָרְדֳּכָי וַיָּשֶׂם אֶסְתֵּר אֶת מָרְדֳּכַי עַל בֵּית הָמָן: אסתר ח ב
40. וְשָׂמַתִּי כִסְאִי בְּעֵילָם וְהַאֲבַדְתִּי מִשָּׁם מֶלֶךְ וְשָׂרִים נְאֻם יְיָ: ירמיהו מט לח